เครื่องหมายการรับรองห้องปฏิบัติการมีความสำคัญและประโยชน์อย่างไร

เรียบเรียงโดย นายทรงชัย นิ่มวุ่น สมอ.สบ.4

ท่านเคยสังเกตบ้างหรือไม่ว่าใบรับรองผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์หรือใบรายงานผลการทดสอบที่ท่านใช้ประโยชน์อยู่นั้น มีรูปแบบรายงานผลแตกต่างกันอย่างไร บางรายท่านอาจสังเกตเห็น เครื่องหมายมากมายหลายแบบบนหัวกระดาษใบรับรองรายงานผลนั้น ซึ่งแต่ละเครื่องหมายต่างมีความหมายและที่มา รวมทั้งสื่อความสำคัญที่แตกต่างกัน

ปัจจุบัน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้ให้การรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบและสอบเทียบแล้วรวม 110 แห่ง แบ่งเป็นห้องปฏิบัติการทดสอบ 73 แห่ง และห้องปฏิบัติการสอบเทียบ 37 แห่ง ห้องปฏิบัติการแต่ละแห่งจะต้องแสดงเครื่องหมายการรับรองห้องปฏิบัติการของ สมอ. บนใบรับรองหรือใบรายงานผลการทดสอบ หรือสอบเทียบแล้วแต่กรณี โดยแสดงเครื่องหมายการรับรองพร้อมหมายเลขการรับรอง เช่น

LABORATORY ACCREDITATION
TESTING
No.0000

หรือ

LABORATORY ACCREDITATION
TESTING
No.0000

หมายถึง ห้องปฏิบัติการทดสอบ หมายเลขการรับรองที่ 0000

LABORATORY ACCREDITATION
CALIBRATION
No.0000

หรือ

LABORATORY ACCREDITATION
CALIBRATION
No.0000

หมายถึง ห้องปฏิบัติการสอบเทียบ หมายเลขการรับรองที่ 0000

ดังนั้น การที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองแล้วไม่มีการแสดงเครื่องหมายการรับรอง จึงอาจสื่อความหมายได้หลายประการ เช่น

- ห้องปฏิบัติการดังกล่าวอาจเคยได้รับการรับรอง แต่ปัจจุบันไม่ได้รับการรับรองแล้วหรือถูกพักใช้การรับรอง หรือ
- รายงานผลที่ระบุในใบรับรองดังกล่าว อาจเป็นขอบข่ายที่ห้องปฏิบัติการแห่งนั้นยังไม่ได้รับการรับรอง

สำหรับ สมอ. เอง ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการให้การรับรองห้องปฏิบัติการว่าห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองแล้ว จำเป็นจะต้องแสดงเครื่องหมายการรับรองหรืออ้างถึงการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการในขอบข่ายที่ได้รับการรับรอง เว้นแต่ มีข้อตกลงกับลูกค้าเป็นกรณีไป และข้อตกลงดังกล่าวมิได้มีผลกระทบต่อคุณภาพของรายงานผลการทดสอบหรือสอบเทียบนั้น

การแสดงเครื่องหมายการรับรองห้องปฏิบัติการมีความสำคัญและประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่ต้องนำผลการทดสอบหรือสอบเทียบไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจยอมรับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ เช่น ในการส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มประชาคมยุโรปได้มีการนำข้อกำหนดทางเทคนิคมาเป็นเงื่อนไขในการควบคุมการนำเข้าสินค้าบางกลุ่ม โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการยอมรับร่วมให้มีการยอมรับผลการตรวจสอบที่ดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองความสามารถ (Accredited Laboratory) ตามมาตรฐานยุโรปหรือมาตรฐานสากล โดยหน่วยงานที่ให้การรับรองต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐาน ISO/IEC Guide 58 ด้วย ดังนั้นหากใบรับรองผลการทดสอบสินค้านั้นไม่มีเครื่องหมายการรับรองที่เชื่อถือได้ สินค้านั้นอาจถูกดำเนินการดังต่อไปนี้

- ผลิตภัณฑ์นั้นอาจถูกทำลาย หรือ
- ผลิตภัณฑ์นั้นอาจถูกส่งกลับไปยังประเทศที่ส่งผลิตภัณฑ์นั้นมา หรือ
- ผลิตภัณฑ์นั้นอาจถูกทดสอบใหม่โดยห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ในประเทศที่นำสินค้าเข้าไปจำหน่าย

ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น อาจทำให้ต้นทุนสินค้าเพิ่มขึ้น เพียงเพราะไม่สามารถให้ความเชื่อมั่นกับสินค้าเหล่านั้น ดังนั้นการใช้เครื่องหมายของหน่วยรับรองที่ได้รับการยอมรับบนรายงานผลการทดสอบของห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง จึงเป็นการปฏิบัติที่ดีที่สุดที่เป็นที่ยอมรับในระดับระหว่างประเทศ และบทบาทขององค์กรเหล่านี้จะช่วยลดอุปสรรคทางด้านเทคนิคทางการค้า ภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) ได้

สมอ. ในฐานะหน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการเพื่อให้ความสนับสนุนภาคเอกชน และผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเป็นที่ยอมรับดังกล่าวได้ โดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกและได้ผ่านการตรวจประเมินจาก กลุ่มประเทศสมาชิก (Peer Evaluation) ว่ามีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐาน ISO/IEC Guide 58 จนได้รับสิทธิ การร่วมลงนามการยอมรับร่วมกับองค์การความร่วมมือภาคพื้นเอเชีย – แปซิฟิกว่าด้วยการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการ(APLAC – MRA : Asia Pacific Laboratory Accreditation Cooperation Mutual Recognition Arrangement) และ ได้ร่วมลงนามการยอมรับร่วมกับองค์การความร่วมมือนานาชาติ ว่าด้วยการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการ (ILAC – MRA : International Laboratory Accreditation Cooperation Mutual Recognition Arrangement) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา ซึ่งปัจจุบันมีประเทศสมาชิกที่ได้รับสิทธิการลงนามยอมรับร่วมแล้วในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก (APLAC – MRA) รวม 20 ราย และในระดับนานาชาติ (ILAC – MRA) รวม 36 ราย ดังนั้น หากท่านเห็นเครื่องหมาย การรับรองห้องปฏิบัติการของหน่วยรับรองในกลุ่มประเทศสมาชิก APLAC – MRA และ ILAC – MRA เมื่อใด ท่านคงมีความมั่นใจได้ในความสามารถของห้องปฏิบัติการที่รายงานผลและยอมรับผลการทดสอบนั้น ๆ สำหรับตัวอย่างเครื่องหมายการรับรองของกลุ่มประเทศสมาชิก APLAC – MRA มีดังนี้

NATA Accredited Laboratory No:

ออสเตรเลีย

Standards Council of Canada
Conseil canadien des normes

แคนนาดา

NABL

อินเดีย

ไต้หวัน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์/ไทย

สาธารณรัฐเกาหลี

เวียดนาม

สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกา

มาเลเซีย

สิงคโปร์

นิวซีแลนด์

ฮ่องกง

อินโดนีเซีย

โตเกียว

NOTE: CNAL was formed by the merger of CNACL and CCIBLAC both of whose accreditation marks may appear on certificates until the next reassessment of the laboratory but no later than 31 December 2003.

จีน

สหรัฐอเมริกา

สมอ./ไทย

ญี่ปุ่น

For testing

For calibration

Accreditation Body Logo

IAJapan

ญี่ปุ่น

ท่านคงมีความมั่นใจได้ในความสามารถของห้องปฏิบัติการที่รายงานผลและยอมรับผลการทดสอบนั้น ๆ ได้ด้วยความมั่นใจ หากท่านต้องการข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมาย การรับรอง ท่านสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก Website : www.aplac.org หรือ: www.ilac.org และมีตัวอย่างเครื่องหมายการรับรองของกลุ่มประเทศสมาชิก APLAC – MRA มีดังนี้